

Boganmeldelser.

Axel Holck. Dansk Statistiks Historie 1800—1850, særlig med Hensyn til den officielle Statistiks Udvikling. Udgivet af Statens Statistiske Bureau. København 1901.

Statistisk Bureau har paa en smuk Maade fejret sit 50 Aars Jubilæum ved Udgivelsen af to Skrifter, der tilsammen giver en Oversigt over vor officielle Statistiks historiske Udvikling gennem hele det nitende Aarhundrede. Først udkom den af Direktør Rubin forfattede Fremstilling af selve Bureauets Historie, og den er bleven efterfulgt af en udførlig Oversigt over dets Forhistorie — Statistikens og særlig den officielle Statistiks Udvikling i den første Halvdel af det svundne Aarhundrede, forfattet af Kontorchef Holck.

Skriftet falder i to Afdelinger. Den første er af mere almindeligt Indhold og omfatter, foruden en kort Oversigt over Statistikens Udvikling i Europa, en Fremstilling af den danske Statistiks historiske Udvikling, omfattende Universitetets Virksomhed paa Statistikens Omraade, Tabelkontorets (1797—1819) og Tabelkommissionens (1834—48) Oprettelse og Virksomhed og endelig den privatstatistiske Litteratur med Fremstilling og Bedømmelse af hvad der af statistisk

Boganmeldelser.

Axel Holck. Dansk Statistiks Historie 1800—1850, særlig med Hensyn til den officielle Statistiks Udvikling. Udgivet af Statens Statistiske Bureau. København 1901.

Statistisk Bureau har paa en smuk Maade fejret sit 50 Aars Jubilæum ved Udgivelsen af to Skrifter, der tilsammen giver en Oversigt over vor officielle Statistiks historiske Udvikling gennem hele det nitende Aarhundrede. Først udkom den af Direktør Rubin forfattede Fremstilling af selve Bureauets Historie, og den er bleven efterfulgt af en udførlig Oversigt over dets Forhistorie — Statistikens og særlig den officielle Statistiks Udvikling i den første Halvdel af det svundne Aarhundrede, forfattet af Kontorchef Holck.

Skriftet falder i to Afdelinger. Den første er af mere almindeligt Indhold og omfatter, foruden en kort Oversigt over Statistikens Udvikling i Europa, en Fremstilling af den danske Statistiks historiske Udvikling, omfattende Universitetets Virksomhed paa Statistikens Omraade, Tabelkontorets (1797—1819) og Tabelkommissionens (1834—48) Oprettelse og Virksomhed og endelig den privatstatistiske Litteratur med Fremstilling og Bedømmelse af hvad der af statistisk

Naturfremkom i Bog- og Tidsskriftslitteraturen. Anden Del behandler Statistikens enkelte Fag. I syv Hovedgrupper (Topografi og Meteorologi, Befolkning, Erhvervsforhold, Retsvæsen, Skole- og Kirkeforhold, Fattigvæsen, Finansvæsen) gennemgaaes de enkelte Publikationer, der er fremkomne saavel fra privat Haand som fra Kontoret og Kommissionen.

Som man af denne Indholdsfortegnelse kan se, er det et omfattende Materiale, der er gjort til Genstand for Behandling, saa meget mere, som Forfatteren med Rette ikke har begrændset det, der skulde behandles, efter nogen indskrænkende Theori om, hvad der strængt taget kan regnes med ind under Begrebet Statistik, men har medtaget hvad der efter Tidens Opfattelse hørte ind derunder. Dette Standpunkt er berettiget allerede af den Grund, at det endog nutil dags turde være vanskeligt, skarpt at afgrændse Statistikens Territorium. Exempelvis indeholder enhver Haandbog over et Lands Statistik adskillige Beskrivelser, Tabeller o. l., som falder udenfor Rammen af hvad Theoretikeren fastslaar som den egentlige Statistiks Indhold og Opgave (f. Ex. saaledes som denne er defineret i Westergaards Statistikens Theori), og dette er ogsaa Tilfældet med Dele af hvad den officielle Statistik publicerer; men den, der vilde give et fuldstændigt Billede af Statistikens nuværende Tilstand, kunde dog ikke undlade at tage disse Ting med.

Det er derfor et betydeligt Arbejde, der ligger bag ved Udarbejdelsen af Holcks Bog. Materialets Størrelse mærkes særlig i anden Del. Den betydelige Mængde Detailler, der har maattet medtages, gør

ikke denne Del let læselig, men den er igennem disse blevet til en betydningsfuld Haandbog, en Bog, hvori den, der vil orientere sig om det ene eller det andet specielle Spørgsmaals Behandling i Litteraturen eller Tabelkommissionens Publikationer, kan slaa efter og finde fyldestgørende Oplysning.

For Statistikerne af Fag vil denne anden Afdeling være til største Nytte, og ligeledes vil den være af blivende Betydning for enhver, der uden at være Fagstatistiker sysler med Studiet af økonomiske Forhold og søger Oplysning om, hvor han skal søge disse Forholds tidligere Tilstand fremstillet. Hver enkelt Publikation er, trods Kortheden, saa tydelig karakteriseret og bedømt, at man stadig har Indtryk af, at man med Tryghed kan stole paa Bogen.

For den almindelige Læser, der ikke skal benytte Bogen som Haandbog, er første Afdeling den mest fængslende og underholdende. Holck har i tidligere Afhandlinger vist, at han forstaar at behandle Sproget, og hans stilistiske Evner svigter ham heller ikke ved denne Lejlighed. Kun enkelte Steder kan Sprogformen gøre et noget overlæstet Indtryk.

Som ovenfor nævnet, indledes Fremstillingen af Udviklingen i Danmark med en lille Oversigt over Forholdene i Europa*). Denne Oversigt har ifølge Sagens Natur maattet gøres yderst kortfattet, men den rammer i al sin Korthed netop det, der har Betydning som Baggrund for det, der følger efter. Den giver et godt Bidrag til Forstaaelsen af vore hjemlige Forholds Paavirkethed af de europæiske Strømninger. I de følgende Afsnit findes interessante Bedømmelser

*) Se nærværende Tidsskrift 1900 S. 497 ff.

af Tidens Bog- og Tidsskriftslitteratur, men Hovedinteressen knytter sig dog til det uheldige Tabelkontors og Tabelkommissionens Historie. Den store Forskel mellem disse to Institutioners Virksomhed og Virksomhedsvilkaar viser jo først og fremmest den Forandring, der var foregaaet i Opfattelsen af den officielle Statistiks Betydning; men bortset herfra giver særlig Fremstillingen af Kontorets Virksomhed et ingenlunde betydningsløst Bidrag til Tidens Historie. Datidens smaa og smaalige Forhold afspejler sig ogsaa her, og Forfatteren har forstaaet at forme sit Stof saaledes, at der gives os et morsomt lille Tidsbillede.

E. M.

Knut Wicksell. Föreläsningar i Nationalekonomi, första delen: Teoretisk Nationalekonomi, häft 1. Lund 1901.

Hensigten med efterfølgende Linier er kun rent foreløbigt at henlede Opmærksomheden paa dette Arbejde, af hvilket det ikke er muligt at give en indgaaende Bedømmelse, før en større Del deraf foreligger. Wicksell har mange Betingelser for at levere en Lærebog i den teoretiske Nationaløkonomi, og det maa haabes, at han faar Lejlighed til at føre sit Værk til Ende. I Indledningen har han givet en Oversigt over, hvorledes han vil inddele Stoffet, og i det hele og store er den projekterede Inddeling vistnok frugtbar, om der end kan rejses Indvendinger mod Enkeltheder i Ordningen, f. Ex. mod den Plads, Befolkningslæren har faaet i Spidsen for den teoretiske Økonomi. Det foreliggende Hefte optages hovedsageligt af en Fremstilling af Værdilæren i